

Finanslov 2019

ÆLDRE SAGENS FORSLAG

Ældre © Sagen

Finanslov 2019 – Ældre Sagens forslag

Dansk økonomi er – med Finansministeriets egne ord – ”bomstærk”. Det fortsætter den med at være, blandt andet fordi seniorerne bliver længere på arbejdsmarkedet, hvilket giver et betydeligt positivt bidrag til samfundsøkonomien i de kommende år.

Det giver mulighed for at opretholde og styrke velfærden for de borgere, der efter et langt livs bidrag til samfundet har brug for støtte på den ene eller anden måde.

Derfor er tiden nu inde til en række målrettede initiativer, der tager fat på bl.a. rekrutteringsproblemer, værdig ældrepleje, demens, pårørende, økonomien for de dårligst stillede pensionister samt kompensation til nuværende pensionister for samspilsproblemerne.

Med dette udgangspunkt har Ældre Sagen udarbejdet en række forslag til Finansloven for 2019 inden for temaerne:

- **Tryghed og kvalitet i ældres pleje og behandling nu og i fremtiden (forslag 1-3)**
En tryk og værdig ældrepleje har stor betydning for livskvaliteten hos de svageste ældre. Men ældreplejen er udfordret, og problemerne kan vokse på grund af et stigende antal ”ældste ældre” og udsigten til mangel på uddannet plejepersonale. Ældre Sagen opfordrer derfor til, at Folketinget afsætter midler, som kan øge tryghed og kvalitet i ældres pleje og behandling på både kort og længere sigt.
- **Styrkelse og sammenhæng i indsatsen for ældres sundhed (forslag 4-6)**
Der er fortsat behov for bedre sammenhæng i indsatsen for svækkede og ofte multisyge patienter, hvor forebyggelse, behandling og pleje går på tværs af regioner, kommuner og praktiserende læger. Ældre Sagen har konkrete forslag til dette samt til en styrkelse af den mentale sundhed for såvel ældre som andre borgere.
- **Forbedring af pensionisters økonomi og øget arbejdsudbud fra pensionister (forslag 7-9)**
De økonomiske vilkår for grupper af pensionister har de senere år ikke fulgt med de erhvervsaktives. Ældre Sagen mener, at der er behov for tiltag for at bremse denne udvikling og samtidig skabe bedre økonomiske incitamenter til at fortsætte med at bidrage på arbejdsmarkedet for dem, der kan.
- **Øget fokus på to vigtige samfundsudfordringer: demens og ensomhed (forslag 10-11)**
Demens og ensomhed er to af de store samfundsmæssige udfordringer i de kommende år. Begge dele kan ramme os alle og være invaliderende både fysisk og mentalt. Ældre Sagen foreslår, at der sikres en varig finansiering af indsatserne for bedre forhold for mennesker med demens og deres pårørende frem til 2025, samt at der afsættes midler til flere – og udvikling af nye - indsatser til bekæmpelse af ensomhed.

Vi håber, du vil tage positivt imod forslagene, og du er naturligvis velkommen til at henvende dig, hvis du har spørgsmål.

Vi indgår meget gerne i en dialog, enten i form af et møde eller på anden måde. Vi er selvfølgelig meget interesserede i også at høre dine tanker, forslag og vurderinger af finanslov 2019.

God læselyst!

Forlag 1: Bred flerårig aftale om den demografisk betingede udgiftsudvikling

De senere år er der afsat ældremilliard, værdighedsmilliard, ½ bemandingsmilliard mv., men parallelt har kommunerne sparet på egne bevillinger til ældreområdet. Der er derfor behov for en mere langsigtet løsning, hvor et bredt politisk flertal sikrer rammerne for en stabil udvikling i ældreplejen. Ældre Sagen foreslår, at der i de årlige økonomiaftaler fastlægges flerårige økonomiske rammer for kommuner og regioner, der tager højde for den demografiske udvikling.

Forlag 2: National strategi for rekruttering, kompetenceløft og statusløft skal sikre værdig pleje og behandling nu og fremover

Omfattende mangel på pleje- og sundhedspersonale er potentielt en stor trussel for, at ældre fremover kan få en værdig pleje og behandling. Derfor foreslår Ældre Sagen, at der i de kommende år iværksættes en omfattende og national strategi for rekruttering, kompetenceløft og statusløft for den danske ældrepleje.

Forlag 3: Hjælp og støtte til pårørende – samlet national strategi

Pårørende er velfærdssamfundets usynlige hær og står for en stor del af hjælpen til samfundets syge og svage. På finansloven for 2018 (og følgende år) blev der afsat 60 mio. kr. årligt til kommunernes indsats for at støtte pårørende. Det er en god begyndelse, men der er behov for en yderligere forstærket indsats for pårørende i de kommende år. Ældre Sagen foreslår, at der udarbejdes og igangsættes en samlet national strategi for pårørende, der på tværs af sektorer og uafhængig af diagnoser kan gøre det lettere at være pårørende.

Forlag 4: Bedre mental sundhed – mulighed for gratis psykologhjælp

Det er fra flere sider blevet foreslået, at der skal gives mulighed for gratis psykologhjælp til borgere med fx depression, angst eller andre psykiske lidelser. Ældre Sagen støtter disse tanker, der bl.a. bygger på erfaringer fra England, som viser en positiv samfundsøkonomisk effekt af forslaget. Ordningen vil være relevant for alle aldersgrupper, herunder ældre. Ganske vist trives størstedelen af ældre godt, men en gruppe har problemer med mental mistrivsel. Ældre Sagen foreslår, at der på finanslov 2019 afsættes midler til en ordning med gratis psykologhjælp – evt. i første omgang som en forsøgsordning.

Forlag 5: Samarbejde om udskrivning af svækkede ældre patienter – fremskudt visitation

Overgangen mellem at være indlagt på hospital og at komme tilbage i eget hjem kan med fremskudt kommunal visitation blive et mere trygt og velkoordineret forløb for ældre svækkede patienter. Dette er bl.a. dokumenteret af VIVE.

Ældre Sagen vurderer derfor, at fremskudt visitation bør udbredes til flere kommuner. Vi foreslår at afsætte en pulje på 50 mio. kr., hvorfra kommuner kan søge støtte til at udvikle og igangsætte fremskudt visitation.

Forlag 6: Fælles ledelse og finansiering i det nære og sammenhængende sundhedsvæsen

Der er rundt i landet forsøg med forskellige former for tæt samarbejde mellem hospital, kommunens ældrepleje samt læger fra almen praksis. Men fortsat er der ofte mangel på sammenhæng.

For at sætte skub på udviklingen mod bedre sammenhæng i sundhedsvæsenet foreslår Ældre Sagen, at der afsættes en pulje på 150 mio. kr. til projekter, hvor kommuner og regioner m.fl. kan søge midler til initiativer, der understøtter fælles ledelse og finansiering, herunder inddragelse af patienter og/eller pårørende.

Forslag 7: Afskaffelse af fradraget på 0,3 % til satspuljen

Folkepensionen følger ikke med den generelle indkomstudvikling. Siden 1990 har man årligt reguleret folkepensionen med lønudviklingen minus 0,3 %, som i stedet er gået til satspuljen. Det har betydet en systematisk udhuling af folkepensionen over tid. Ældre Sagen foreslår at afskaffe det årlige fradrag i satsreguleringen på 0,3 %, så folkepensionen bliver fuldt ud reguleret med den generelle lønudvikling. Det vil bidrage til at bremse den stigende økonomiske ulighed mellem dem, der er gået på pension, og de erhvervsaktive.

Forslag 8: Kompensation til samspilsramte pensionister

Regeringen har erkendt, at det har været en dårlig forretning at indbetale til en pensionsordning under de regler, der gjaldt frem til 2018 på grund af samspilsproblemet. Derfor er der blevet vedtaget en samspilsløsning. Den er imidlertid kun rettet mod de erhvervsaktive, dvs. de fremtidige folkepensionister. Den efterlader en betydelig gruppe pensionister, der fortsat har et samspilsproblem.

Ældre Sagen foreslår derfor, at de nuværende folkepensionister får en kompensation. Konkret foreslår vi at forhøje bundfradraget for både ældrecheck og pensionstillæg med 10.000 kr. Forhøjelsen udfases over en periode på 14 år.

Forslag 9: Forøget arbejdsudbud blandt 65+

Mange folkepensionister vil gerne arbejde ved siden af folkepensionen. Men det økonomiske incitament til at tjene mere end 60.000 kr. om året ved at arbejde er yderst begrænset, fordi der sker modregning i pensionstillægget. Arbejdsudbuddet blandt folkepensionister kan derfor øges, hvis det gøres mere attraktivt at arbejde ved siden af folkepensionen.

Ældre Sagen foreslår at hæve bundfradraget for indtægter ved personligt arbejde for folkepensionister fra 60.000 kr. til 100.000 kr. om året.

Forslag 10: Mod et demensvenligt Danmark 2025

Med National Demenshandlingsplan 2025 er der opstillet en række ambitiøse mål frem mod 2025. Planen er finansieret af satspuljemidler for årene 2017-2019.

For at sikre, at indsatserne matcher de ambitiøse mål og bliver ført ud i livet til gavn for demensramte og deres familier, foreslår Ældre Sagen, at der afsættes yderligere 750 mio. kr. i årene frem mod 2025, således at demenshandlingsplanen er finansieret i hele perioden til 2025 samt til finansiering af nye initiativer.

Forslag 11: Bekæmpelse af ensomhed

Ensomhed er et stort og ofte overset samfundsproblem, som hvert år koster samfundet over 8 mia. kr. og kan have alvorlige fysiske og psykiske konsekvenser for det enkelte menneske.

Vi foreslår, at der oprettes en pulje på 50 mio. kr. til at finansiere flere indsatser til bekæmpelse af ensomhed samt gennemføre en række forsknings- og udviklingsprojekter, der kan give os nye og bedre måder at forebygge og bekæmpe ensomhed på.

FORSLAG

1

Bred flerårig aftale om den demografisk betingede udgiftsudvikling

Der vil i de kommende år blive flere af de ”ældste ældre”, og det vil – trods sund aldring mv. – øge udgiftsbehovet i den kommunale ældrepleje og i sundhedsvæsenet. I de senere år er der til en vis grad taget højde for dette via ældremilliard, værdighedsmilliard, ½ bemandingsmilliard mv., men ofte strander disse forsøg på at forbedre ressourcesituationen i ældreplejen på, at der parallelt skæres på kommunernes egne bevillinger – og et slagsmål mellem kommuner/regioner og stat/Finansministeriet om ”skylden” for dette. Der er derfor behov for en mere langsigtet løsning, hvor et bredt politisk flertal sikrer rammerne for en stabil udvikling i ældreplejen, der tager højde for den demografiske udvikling.

Der fremkommer i disse år en meget betydelig besparelse på de offentlige finanser som følge af, at flere seniorer bliver længere tid på arbejdsmarkedet. Denne udvikling vil fortsætte de næste mange år. Derved vil der også i de kommende år fremkomme en ”demografifinansiering”, som kan anvendes til at finansiere en langsigtet aftale med kommuner og regioner om udgiftsrammer, der tager højde de udgifter, der følger af den demografiske udvikling.

Forslag

I de årlige økonomiaftaler fastlægges der flerårige økonomiske rammer for kommuner og regioner, der tager højde for den demografiske udviklings betydning for udgifterne. Den beløbsmæssige størrelse af det demografiske træk beregnes eventuelt af en uvildig instans, fx De Økonomiske Råd.

FORSLAG

2

National strategi for rekruttering, kompetenceløft og statusløft skal sikre værdig pleje og behandling nu og fremover

Omfattende mangel på pleje- og sundhedspersonale er potentielt en stor trussel mod, at ældre fremover kan få en værdig pleje og behandling. En række faktorer peger på risikoen herfor, jf. nedenstående faktaboks.

Fakta

- Social- og sundhedsassistenter er siden 2017 klassificeret som en gruppe med omfattende mangel på arbejdskraft ifølge Arbejdsmarkedsbalancen.dk (STAR). Også for sygeplejersker er der omfattende mangel på arbejdskraft.
- 73 % af kommunerne rapporterer om mangel eller stor mangel på arbejdskraft inden for ældreområdet, og 49 % rapporterer om mangel eller stor mangel på arbejdskraft inden for sundhedsområdet.
- I 2017 er ledighedsprocenten for social- og sundhedspersonalet på 1,8 %. For sygeplejersker ligger ledighedsprocenten under 1 %. Dvs. der er stort set ingen arbejdskraftreserve.
- 25 % af alle kommunalt ansatte og 30 % af ansatte inden for social- og sundhedspersonalet er 55+ år, og en meget betydelig gruppe vil derfor nå pensionsalderen i den nærmeste årrække.
- Frem mod 2040 bliver der 259.000 flere 80+. Det vil medføre flere ældre med komplekse plejebest. Dvs. behovet for sosu'er, hjemmesygeplejersker m.fl. vil alt andet lige stige.
- Der vil i 2026 - ifølge en fremskrivning fra FOA - mangle 40.000 social- og sundhedsassistenter og -hjælpere på landsplan. Dertil kommer mangel på andre faggrupper, fx sygeplejersker.

Kilde: FOA, DSR og KL

På den baggrund er der i de kommende år brug for en omfattende og samlet strategi for rekruttering, kompetenceløft og statusløft for den danske ældrepleje. Kun ved at prioritere en samlet indsats kan der skabes kvalitet og værdighed i ældres pleje og sundhed, så den lever op til de bærende principper i værdighedslovgivningen: Tryghed, Bestem selv – hele livet, Lev livet – hele livet, Glæde og mening samt Kvalitet i hjælpen.

Forslag

Ældre Sagen foreslår, at der iværksættes en national strategi, der omfatter en række af nedenstående elementer:

- Forøgelse af antal pladser på sosu-uddannelserne, sygeplejerskeuddannelserne mv. (dimensionering)
- Styrkelse af praktikforløb og praktikvejledere; mange falder fra sosu-uddannelserne under første praktik
- Højnelse af plejefagets status – herunder mere fokus på de komplekse plejeopgaver, menneskesynet i plejen, at faget også handler om empati, relationer mv. – således at flere ønsker at søge ind på uddannelserne
- Ledelse, der kan navigere inden for styresystemer og rammer, så medarbejderne i højere grad får mulighed for at fokusere på de relationelle opgaver i faget og ikke kun på at levere de beskrevne ydelser
- Større mulighed for, at medarbejderen og den ældre selv kan tilrettelægge arbejdet, fordi større selvbestemmelse giver en større arbejdstilfredshed
- Bedre arbejdsmiljø, mindre nedslidning, senior- og livsfasepolitik mv., så flere medarbejdere kan blive længere på arbejdsmarkedet
- Flere og bredere kompetencer til at matche den stigende kompleksitet i plejeopgaverne, bl.a. indenfor pædagogik, kost og ernæring etc.
- Investering i plejeområdet – bemanning, ledelse, velfærdsteknologi mv.

En række af disse tiltag vil forudsætte, at der afsættes midler på finansloven, mens andre "blot" kræver ændrede arbejdsprocesser, ledelse mv. Størrelsen af de nødvendige økonomiske midler – såvel som den konkrete udformning af de nødvendige tiltag - må afhænge af nærmere analyser, herunder den kortlægning af rekrutteringsudfordringer for social- og sundhedspersonale og sygeplejersker i kommuner og regioner, som Sundheds- og Ældreministeriet har igangsat.

FORSLAG

3

Hjælp og støtte til pårørende – samlet national strategi

Pårørende er velfærdssamfundets usynlige hær og står for en stor del af hjælpen til samfundets syge og svage. De er ofte gennemgående figurer i komplekse pleje- og behandlingsforløb. Den uformelle hjælp stiger i takt med, at antallet af hjemmehjælpstimer falder¹. Pårørende hjælper gerne, men oplever også, at det kan være svært at klare hverdagen som pårørende med flere praktiske opgaver og øget bekymring uden opbakning fra det offentlige. På finansloven for 2018 (og følgende år) blev afsat 60 mio. kr. årligt til kommunernes indsats for at støtte pårørende som en del af værdighedspolitikkerne. Det er en god begyndelse, men der er behov for yderligere at synliggøre, forstærke og koordinere indsatsen for pårørende i de kommende år.

Fakta om pårørende

- I 2017 havde kun 10 kommuner en pårørendekonsulent (Rambøll for Ældre Sagen 2017)
- I 2017 hjalp 16,4 % af befolkningen eller 751.000 danskere over 18 år én eller flere ældre. (Voxmeter for Ældre Sagen 2017)
- 44 % oplever, at de er nødt til at hjælpe, fordi den offentlige hjælp er utilstrækkelig. (Voxmeter for Ældre Sagen 2017)
- Sverige oprettede i 2008 Nationellt Kompetencecentrum Anhöriga, som indsamler viden og erfaringer fra pårørende og medarbejdere samt fra politisk og organisatorisk niveau og fra forskere. Centret udvikler metoder til at støtte og inddrage pårørende. www.anhoriga.se

¹ <https://jyllands-posten.dk/protected/premium/indland/ECE10723279/millioner-af-hjemmehjælpstimer-er-sparet-vaek-siden-2008>

Forslag

Ældre Sagen foreslår, at der udarbejdes og igangsættes en samlet national strategi for pårørende, der på tværs af sektorer og uafhængig af diagnoser kan gøre det lettere at være pårørende.

En national strategi bør bl.a. omfatte følgende:

Pårørendevejledere. Der er kommet større fokus på pårørende, fx ”Lær at tackle hverdagen som pårørende-kurser”, der blev rullet ud i 2018. Imidlertid har mange pårørende også behov for hjælp til at finde rundt i kommunernes tilbud og for individuel hjælp. En del kommuner har tilbud til pårørende, men de er oftest betinget af, at ens nærtstående har en bestemt diagnose². Ældre Sagen foreslår derfor, at alle kommuner forpligtes til at ansætte pårørendevejledere eller på anden måde sørge for, at man som pårørende har adgang til hjælp og vejledning, uanset hvilken diagnose ens nærtstående har. Forslaget kan finansieres af de 60 mio. kr., som på FL 2018 blev afsat for 2018–2021.

Pulje til uddannelse af medarbejdere i at samarbejde med pårørende. En undersøgelse blandt FOA's medlemmer fra 2017 viser, at hver 10. medarbejder mindst en gang om ugen oplever konflikter med pårørende.³ Konflikterne skaber dårligt arbejdsmiljø og påvirker pårørendes og ældres livskvalitet negativt. Ældre Sagen foreslår, at medarbejdere i ældreplejen skal have kompetencegivende efter/videreuddannelse om pårørendesamarbejde. Vi foreslår en søgepulje på 50 mio. kr. til kursusafgift og frikøb af medarbejdere.

Styrket og justeret lovgivning i forhold til erhvervsaktive pårørende. Fastholdelse på arbejdsmarkedet er for mange pårørende en vigtig livline og et helt nødvendigt økonomisk grundlag for familien. Der er behov for at udvikle og udbrede kendskabet til de muligheder for orlov og fleksibilitet, som findes i serviceloven i dag. En ny undersøgelse viser fx, at kun 44 % af de adspurgte pårørende kender til servicelovens muligheder for støtte til pårørende⁴.

Videnscenter om pårørende. Mange pårørende deler udfordringer, uanset om de er pårørende til ældre, kronisk syge, mennesker med handicap eller fx mennesker med kræft. Der er behov for, at der på tværs af sektorer, diagnoser og alder indsamles viden om pårørendes behov og vilkår og udvikles metoder til at støtte, inddrage og samarbejde med pårørende. Ældre Sagen foreslår, at der afsættes 15 mio. kr. i 2019 og yderligere 15 mio. hvert år over en 3-årig periode til opstart af et nationalt videnscenter om pårørende efter svensk model⁵.

² Pårørende - politikker, initiativer og tilbud i kommunerne. Rambøll for Ældre Sagen 2017

³ Samarbejde med pårørende FOA 2017

⁴ KMD rapport om pårørende på arbejdsmarkedet 2018.

⁵ <http://www.anhoriga.se/>

FORSLAG

4

Bedre mental sundhed – mulighed for gratis psykologhjælp

Det er fra flere sider – bl.a. Danske Regioner og Dansk Psykologisk Forening – blevet foreslået, at der skal gives mulighed for gratis psykologisk hjælp til borgere med fx depression, angst eller andre psykiske lidelser. Ældre Sagen støtter disse tanker.

Forslaget bygger bl.a. på erfaringer fra England. Her viser beregninger, at når der investeres i et behandlingsforløb for en borger, kommer investeringen tofoldigt igen i form af fx sparede førtidspensioner, færre sygdommeldinger, færre somatiske følgevirkninger og øgede skatteindtægter¹.

Ordningen vil være relevant for alle aldersgrupper, herunder også den ældre del af befolkningen. Ganske vist trives størstedelen af ældre godt, men der er et stort mindretal, som har problemer med mistrivsel:

- Én ud af fire 75+-årige oplever et højt stressniveau – og er dermed den mest eksponerede aldersgruppe.
- 12 % af de 75+-årige har et dårligt mentalt helbred.
- Angst, demens og depression er hyppigt forekommende psykiske problemer blandt ældre.
- Resultater fra England viser, at effekten af psykologisk behandling af angst og depression blandt ældre (65+) er særligt positiv – 60 % bliver raske efter et behandlingsforløb.

En øget adgang til gratis psykologhjælp vil desuden kunne medvirke til at reducere brugen af psykofarmaka blandt ældre. Det er vigtigt, da:

- Ældre hyppigere oplever bivirkninger ved antidepressive lægemidler end yngre.
- Forbruget af antidepressive midler i Danmark ligger relativt højt i forhold til nabolande, fx Norge.

Forslag

Ældre Sagen foreslår, at der på finanslov 2019 afsættes midler til en ordning med gratis psykologhjælp – evt. i første omgang som en forsøgsordning.

¹ <https://www.regioner.dk/media/8111/effekten-af-den-gratis-psykolohjaelp-a-summary-of-the-clinical-and-economic-benefits-from-the-first-ten-years-of-iapt-in-england-020318.pdf>

FORSLAG

5

Samarbejde om udskrivning af svækkede ældre patienter – fremskudt visitation

Overgangen mellem at være indlagt på hospital og at komme tilbage i eget hjem kan med fremskudt kommunal visitation blive et mere trygt og velkoordineret forløb for ældre svækkede patienter. ”Fremskudt visitation” indebærer, at kommunens visitator eller et team af visitatorer har fast gang på hospitalet og samarbejder med hospitalspersonalet om udskrivning af borgere, der skal hjem og har brug for et kommunalt tilbud. På den måde kan borgerens udskrivning og den efterfølgende omsorg og pleje i hjemmet planlægges i god tid allerede under indlæggelsen. Det kan være lige fra pleje og omsorg til hjælpemidler eller midlertidigt ophold på en kommunal plads. Den kommunale visitator mødes fysisk med patienten og personalet på hospitalet, fx hospitalets udskrivningskoordinatorer, og drøfter patientens funktionsevne og behov for støtte.

Fakta

Gevinster ved fremskudt visitation: Tæt samarbejde, potentiale for færre genindlæggelser, omkostningsneutral indsats og tryghed for patienter

Som led i national handlingsplan for den ældre medicinske patient 2012-15 har Sundhedsstyrelsen fået udført en evaluering af forløbskoordination og fremskudt kommunal visitation af VIVE¹. VIVE's evaluering af fremskudt visitation i fire kommuner har vist gevinster på flere områder. VIVE anbefaler på baggrund af deres evaluering, at kommuner overvejer enten at videreføre eller etablere fremskudt visitation.

Evalueringen peger på, at fremskudt visitation:

- understøtter et bedre tværsektorielt samarbejde om udskrivning
- skaber tryghed og fremmer involvering for patient og pårørende
- potentielt kan forebygge genindlæggelser. Genindlæggelser inden for 30 dage faldt fra 31,7 % i kontrolgruppen til 27,2 % i gruppen med fremskudt visitation. Det er 4,4 procentpoint lavere i interventionsgruppen end i forhold til kontrolgruppen
- er omkostningsneutralt for kommunen, da meromkostninger til drift kan opvejes af besparelser på den kommunale medfinansiering af genindlæggelser.

¹ <https://www.kora.dk/aktuelt/nyheder/2016/gode-erfaringer-med-fremskudt-visitacion-i-fire-kommuner/>
<https://www.sst.dk/da/aeldre/aeldre-medicinske-patient/fremskudt-visitacion>

Kommunens visitator har med det fysiske fremmøde på hospitalet ikke blot mulighed for at opbygge en tæt relation til samarbejdsparter på hospitalet, men også mulighed for at være i dialog med patienten selv og dennes eventuelle pårørende. Samtidig er der også mulighed for at identificere borgere, der endnu ikke er kendte i kommunens hjemmeplejesystem.

Der er ikke præcise opgørelser af, hvor mange kommuner der har en fast fremskudt visitation på hospitaler, men det er Ældre Sagens erfaring, at det langt fra er alle. Barrierer for at etablere fremskudt visitation kan bl.a. være et for lille patientgrundlag, eller at en kommunes borgere bliver indlagt på flere forskellige hospitaler.

Forslag

Ældre Sagen vurderer på baggrund af VIVE's evaluering, at fremskudt visitation er en nyttig indsats, der bør udbredes for at skabe et mere værdigt og sammenhængende udskrivningsforløb for ældre patienter. Modeller for fremskudt visitation bør også kunne udvikles videre, særligt med blik på at overvinde eventuelle barrierer, så kommuner kan indgå i innovativt samarbejde om fremskudt visitation.

Det foreslås at afsætte en pulje på 50 mio. kr., hvorfra kommuner kan søge støtte til at udvikle og igangsætte fremskudt visitation, evt. i et innovativt samarbejde mellem flere kommuner.

FORSLAG

6

Fælles ledelse og finansiering i det nære og sammenhængende sundhedsvæsen

Der er rundt i landet forsøg med forskellige former for tæt samarbejde mellem hospital, kommunal hjemmepleje og hjemmesygepleje samt læger fra almen praksis. Men fortsat er der ofte mangel på sammenhæng. Personalet kan opleve barrierer for samarbejde, fx at der ikke er en fælles ledelse på tværs af sektorer, eller at der opstår kassetænkning. Samtidig viser den landsdækkende undersøgelse af patientoplevelser fra 2017, at sammenlagt omkring hver femte akut indlagte patient oplevede, at hospitalsafdelingen og kommunens pleje slet ikke eller i ringe grad samarbejdede om udskrivelsen.

Trods flere års forskellige indsatser for at styrke sammenhængen er der således fortsat behov for at fremme og understøtte samarbejdet mellem regioner, kommuner og almen praksis for de mest svækkede og multisyge patienter med forløb på tværs af sektorerne. Det handler om såvel forebyggelse, behandling og pleje som rehabilitering og brug af fx hjælpemidler og/eller behandlingsredskaber.

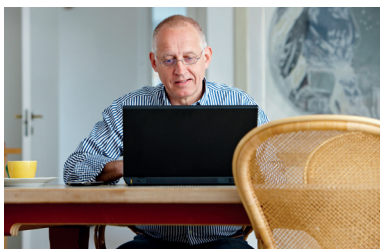
For at få bedre samarbejde mellem praksissektor, kommuner og regioner anbefalede udvalget om det nære og sammenhængende sundhedsvæsen sidste år at afprøve og udbrede integrerede samarbejdsmodeller, fx fælles ledelse, finansiering og planlægning. Nye rammer for de kommende sundhedsaftaler mellem regioner og kommuner giver nu mulighed for, at man lokalt kan indgå aftale om at afprøve modeller for fælles ledelse og finansiering.

Forslag

Ældre Sagen foreslår, at der afsættes en pulje på 150 mio. kr. til projekter, hvor kommuner og regioner m.fl. kan søge midler til at igangsætte initiativer, der understøtter og indsamler erfaringer med fælles ledelse og finansiering, herunder inddragelse af patienter og/eller pårørende. Puljen tænkes at være med særlig vægt på at skabe fælles løsninger for – og med – patienter, der har forløb på tværs af sektorerne, og som har behov for såvel behandling som pleje og omsorg.

FORSLAG

7

Afskaffelse af fradraget på 0,3 % til satspuljen

Folkepensionen følger ikke med den generelle indkomstudvikling. Siden 1990 har man årligt reguleret folkepensionen med lønudviklingen minus op til 0,3 %, som i stedet er gået til satspuljen. Det har betydet en systematisk udhuling af folkepensionen over tid. Ifølge Finansministeriet har fradraget til satspuljen betydet, at den årlige folkepension for en enlig er ca. 8.000 kr. lavere, end den ellers ville have været¹. Især for de mange pensionister, der kun har folkepension og ATP at leve for, er dette et beløb, der kan mærkes.

Forslag

Ældre Sagen foreslår at afskaffe det årlige fradrag i satsreguleringen på 0,3 %, så folkepensionen bliver fuldt ud reguleret med den generelle lønudvikling. Det vil bidrage til at bremse den stigende økonomiske ulighed mellem dem, der er gået på pension og de erhvervsaktive.

Forslaget vil koste ca. 175 mio. kr. årligt.

Ifølge Finansministeriet² udgjorde folkepensionens bidrag til satspuljen for 2018 ca. 250 mio. kr. (ca. halvdelen af det samlede bidrag til satspuljen). I 2018 var fradraget til satspuljen på 0,2 %. Hvis fradraget i et "normalt" år er 0,3 %, vil folkepensionens bidrag være ca. 375 mio. kr. i 2018-niveau.

Hvis folkepensionen reguleres uden fradrag til satspuljen, vil det derfor give en stigning i pensionen – og dermed den offentlige udgift - på ca. 375 mio. kr. før skat, ca. 233 mio. kr. efter indkomstskat³ og ca. 175 mio. kr., når der tages hensyn til indirekte skatter⁴.

¹ Se FIU 2016-17, alm. del endeligt svar på spørgsmål 250

² Se FIU 2017-18, alm. del svar på spørgsmål 5

³ Der er regnet med 37,76 % skat i 2019, svarende til en gennemsnitlig kommune

⁴ Skatteministeriets normale antagelse er, at indirekte skatter udgør 24,5 % af en stigning i disponibel indkomst

FORSLAG

8

Kompensation til samspilsramte pensionister

En del pensionister er udsat for en meget stor modregning i folkepensionen af egne indtægter fra pension. De er ramt af det såkaldte "samspilsproblem", som betyder, at de ikke får meget udbytte af at have sparet op til pension.

For at sikre, at det fremadrettet kan betale sig at spare op til pension, blev der med virkning fra 2018 indført et ekstra skattefradrag ved indbetaling til pensionsordninger, og aldersopsparingen blev målrettet. Den løsning af samspilsproblemet er kun rettet mod de erhvervsaktive, der indbetaler til pension, dvs. de fremtidige folkepensionister. Den vedtagne løsning efterlader en betydelig gruppe pensionister, der fortsat får mindre ud af at have indbetalt til en pensionsordning, end de ville have fået, hvis de havde valgt en anden måde at spare op på. Mange pensionister har en samlet marginalbeskatning, der er højere end en topskatteydere, selv om de har en beskeden indkomst. Det finder vi urimeligt, ikke mindst fordi indbetalingen til pensionsordningen ofte har været obligatorisk for den enkelte medarbejder.

Ældre Sagen foreslår derfor, at man giver en kompensation til nuværende pensionister. Kompensationen skal afspejle værdien af de skattefordele, som erhvervsaktive nu får, men som nuværende pensionister ikke får, fordi de ikke længere indbetaler til pension. Kompensationen kan udformes som en midlertidig ordning målrettet nuværende pensionister og de, der overgår til pension i de nærmeste år. Da kommende pensionister i større eller mindre omfang vil have fået glæde af de nye skatteregler, skal kompensationen ikke være permanent.

Forslag

Ældre Sagen foreslår at forhøje bundfradraget for både pensionstillæg og ældrecheck med 10.000 kr. Forhøjelsen udfases over en periode på 14 år.

Det skønnes, at fradraget vil koste godt 650 mio. kr. det første år. Den samlede udgift over 14 år skønnes til ca. 5 mia. kr.

Det er Ældre Sagens opfattelse, at en rimelig ramme for størrelsen af kompensationen må tage udgangspunkt i det fradrag, nuværende folkepensionister ville have haft, hvis det samme ekstra fradrag for pensionsindbetalinger (som nu er indført for de erhvervsaktive) havde været gældende, da de indbetalt til pension.

Hvis det manglende fradrag opgøres som 8,2 % af pensionsindbetalingen (svarende til skatteværdien af et ligningsmæssigt fradrag på 32 %), bliver tabet for de nuværende pensionister ca. 5 mia. kr. Der er ved beregningen taget udgangspunkt i de nuværende pensionisters indbetalinger¹ siden 2010. Efter melleskatten blev afskaffet, og indtil de nye regler for ”målrettet aldersopsparing” og ekstra fradrag for pensionsindbetalinger trådte i kraft, har det derfor for mange været klart ufordelagtigt at spare op i en pensionsordning, særligt i årene op til pensioneringen.

Ældre Sagen foreslår, at bundfradraget for ældrecheck og pensionstillæg forhøjes med 10.000 kr. for en enlig og det dobbelte for par med virkning fra 2019. Udfasningen kan ske ved, at det ekstra bundfradrag gradvist nedsættes, indtil niveauet uden dette ekstra fradrag (men med normal satsregulering) igen er nået. Udfasningen sker så ”blidt”, at der ikke vil ske en nominel nedsættelse fra år til år af pensionen, selv om kompensationen gradvist bliver mindre.

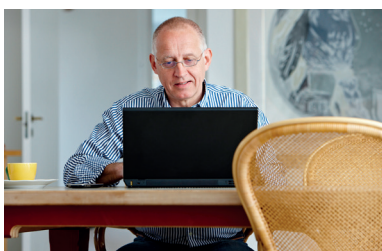
Efter modregning af indkomstskat og tilbageløb af indirekte skatter vil det koste godt 650 mio. kr. i udgangsåret (2018-niveau) at forhøje bundfradraget for ældrecheck og pensionstillæg med 10.000 kr.² Med et ekstra bundfradrag på 10.000 kr. vil det efter Ældre Sagens vurdering være muligt at udfase fradraget over en periode på 14 år indenfor et samlet provenu på ca. 5 mia. kr.– dvs. inden for den ovenfor beregnede ramme for kompensationen (uden pl-regulering og uden hensyn til ændring i antal pensionister og antal pensionister med reduceret tillæg).

¹ Indbetalinger til ordninger med løbende udbetaling for personer, der nåede pensionsalderen senest i 2017, op til loftet over fradraget, der er på 70.000 kr. i 2018-pl. Beregningen er foretaget på en 30 % stikprøve af Danmarks Statistiks indkomstregister for 2016 (og tidligere år). Det er antaget, at indbetalingerne i 2017 svarer til indbetalingerne i 2016 for personer på samme alder.

² Beregningen er foretaget på en 30 % stikprøve af Danmarks Statistiks pensionsregister for 2018 (udbetalinger i januar), suppleret med indkomstregistret for 2016.

FORSLAG

9

Forøget arbejdsudbud blandt 65+

I disse år begynder arbejdsmarkedet at blive presset på grund af mangel på arbejdskraft. Flere og flere sektorer, som for eksempel ældreplejen og byggebranchen, oplever allerede betydelige rekrutteringsvanskeligheder. For at imødegå presset er det vigtigt, at dem, der gerne vil gøre en indsats på arbejdsmarkedet, også får mulighed for og incitament til at yde en ekstra indsats.

Mange folkepensionister vil gerne arbejde ved siden af folkepensionen. Men i dag er det økonomiske incitament til at tjene mere end 60.000 kr. om året ved at arbejde ved siden af folkepensionen yderst begrænset, fordi der sker modregning i pensionstillægget. Såfremt en enlig folkepensionist tjener mere end 60.000 kr., bliver den sammensatte marginalskat på 57,9 %. Til sammenligning har en topskatteyder en marginalskat på 56,5 %. Arbejdsudbuddet blandt folkepensionister kan derfor øges, hvis det gøres mere attraktivt at arbejde ved siden af folkepensionen.

Forslag

Ældre Sagen foreslår at hæve bundfradraget for indtægter ved personligt arbejde for folkepensionister fra 60.000 kr. til 100.000 kr. om året efter arbejdsmarkedsbidrag, og at fradraget reguleres med satsreguleringsprocenten, så beløbet ikke løbende udhules, når lønniveauet stiger.

Forslaget vil koste ca. 95 mio. kr.

Forslaget vil øge det økonomiske incitament for folkepensionister til at arbejde mere. Samtidig vil det sende et positivt signal om, at ældre ses som en god arbejdskraft, der bidrager til at løse udfordringerne med at tilvejebringe arbejdskraft i de kommende år, også selv om pensionisterne ikke arbejder fuld tid. Det vurderes, at forslaget kan øge arbejdsudbuddet med ca. 120 fuldtidspersoner for en udgift på ca. 95 mio. kr. Det svarer til 0,8 mio. kr. pr. ekstra fuldtidsbeskæftiget.

Medregnes modtagere af reduceret ældrecheck, vil beskæftigelseseffekten øges med yderligere ca. 25 fuldtidspersoner. Effekten af forslaget kan afvige fra det skønnede, da den afhænger af, hvordan folkepensionisterne reagerer på en forøgelse af bundfradraget, hvilket ikke kan forudsiges med sikkerhed.

Sammenlignet med beskæftigelsesvirkningen af regeringens seneste skattnedsættelser i samspilsløsningen er en forhøjelse af bundfradraget relativt "billig". Ifølge regeringens lovforslag giver nedsættelsen af bundskatten en beskæftigelsesvirkning på 50 personer, svarende til 3 mio. kr. pr. fuldtidsbeskæftiget. Det nye jobfradrag koster ca. 1,7 mio. kr. pr. ekstra fuldtidsbeskæftiget, og det nye fradrag for pensionsindbetalinger koster mere end 3½ mio. kr. pr. ekstra beskæftiget.

Øget fokus på demens og ensomhed

FORSLAG

10

Mod et demensvenligt Danmark 2025

Med National Demenshandlingsplan 2025 er der opstillet en række ambitiøse mål frem mod 2025. Vi anerkender, at der dermed er signaleret vilje til at prioritere arbejdet med demens og de udfordringer, denne sygdom giver både for den enkelte og for samfundet. Planen er finansieret af satspuljemidler – i alt 470 mio. kr. for årene 2017-2019.

Blandt handlingsplanens 23 indsatser er nogen iværksat, mens andre indsatser, som fx den nationale forskningsstrategi og de tværsektorielle, tværfaglige forløb, afventer ekspertgrupperes anbefalinger i efteråret 2018.

Hvis vi skal nå alle planens ambitiøse mål og dermed et ”Demensvenligt Danmark”, må indsatsen være tilsvarende omfattende og ambitiøs. Der er derfor behov for en tilstrækkelig og varig finansiering af handlingsplanen i hele perioden frem til 2025.

Forslag

For at sikre, at alle de gode og ambitiøse indsatser i handlingsplanen bliver implementeret til gavn for demensramte og deres familier, foreslår Ældre Sagen, at der frem til 2025 afsættes yderligere 750 mio. kr., der skal understøtte implementeringen af indsatser på både det kommunale, regionale og statslige niveau, således at demenshandlingsplanen er finansieret i hele perioden frem til 2025.

FORSLAG

11

Bekæmpelse af ensomhed

Ensomhed er et stort og ofte overset samfundsproblem, som hvert år koster samfundet over 8 mia. kr.¹. 350.000 voksne mennesker er svært ensomme, hvoraf 50.000 er 65+. Ensomhed medfører nedsat livskvalitet og kan bl.a. føre til søvnbesvær, depression, hjertekarsygdomme og for tidlig død. Ensomhed er kraftigt stigende i løbet af alderdommen og dermed høj blandt de ældste ældre (10 % svært ensomme 85+ mod 4 % i alderen 65-79).

Som medstifter og deltager i Folkebevægelsen mod Ensomhed deltager Ældre Sagen i en lang række aktiviteter, der bekæmper ensomhed. Her ser vi et stort potentiale for forbedringer gennem flere aktiviteter og et behov for mere forskning og udvikling, så det afdækkes, hvilke tiltag der er mest effektive inden for forebyggelse og bekæmpelse af ensomhed.

Forslag

Vi foreslår, at der oprettes en pulje på 50 mio. kr. til at finansiere flere indsatser til bekæmpelse af ensomhed samt gennemførelse af en række forsknings- og udviklingsprojekter, der kan give os nye og bedre måder at forebygge og bekæmpe ensomhed på.

Eksempler på initiativer som puljen kan støtte:

- Forsknings- og udviklingsprojekter om nye og bedre måder til forebyggelse og bekæmpelse af ensomhed – fx samarbejder mellem civilsamfund, det offentlige og erhvervslivet.
- I Folkebevægelsen mod Ensomhed har vi med stor succes arrangeret fællesspisninger. For at få alle med i fællesskabet, er det vigtigt, at prisen er meget lav/gratis, især fordi mennesker ramt af svær ensomhed ofte har dårlig økonomi. Der kan fx afsættes midler til at arrangere 1.000 fællesspisninger årligt over hele landet.
- Eventuel udrulning af Fællesskabsklippekort og Ensomhedsbekæmpelse, som p.t. afprøves af Sundhedsstyrelsen.
- ”Fællesskabskoordinatorer” i kommunerne til at sikre, at frontlinjepersonale fra visitation, hjemmepleje og almen praksis samt tandlæger, fodterapeuter, skolelærere, frivillige m.v. har ét sted at henvende sig, når de ser et menneske, som udviser tegn på ensomhed.

¹ Sygdomsbyrden i Danmark, Risikofaktorer, Sundhedsstyrelsen 2016

Ældre Sagen

Snorresgade 17-19, 2300 København S · Tlf. 33 96 86 86 · www.aeldresagen.dk